

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 14. 6. 2018

Číslo: Ročník 28 (2018), Číslo 2

Sekce: Zaujalo nás

Název článku: Proč senioři? A proč teď?

Autor: Barbora Buřičová z Babčic

Zdroj: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20180209>

Proč senioři? A proč teď?

Barbora Buřičová z Babčic

HOLMEROVÁ, Iva. Vyšší věk a my – Jak se dívat na stáří. *Duha* [online]. 2017, roč. 31, č. 4 [cit. 2018-04-12]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/vyssi-vek-my-jak-se-divat-na-stari>

HOUŠKOVÁ, Zlata. Senioři a knihovny. *Duha* [online]. 2017, roč. 31, č. 4 [cit. 2018-04-12]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/seniori-knihovny>

Velkými uživatelskými skupinami v knihovnách jsou děti a senioři. Knihovny spolu s rodinou a školou rozvíjejí schopnosti a znalosti dětí a připravují je na jejich další život. Na děti jsou naše knihovny skutečně připravené: existují speciální dětská oddělení, někde i oddělení pro mládež. Je vytvořeno velké množství programů a projektů (Noc s Andersenem, Kde končí svět, S knížkou do života, Už jsem čtenář a další). Můžeme konstatovat, že v českém knihovnictví existuje už zavedený, „lety prověřený“ systém podpory práce s dětmi.

Senioři jsou další velkou uživatelskou skupinou. Ovšem systematická práce s nimi je teprve na začátku.

A proč by právě tato skupina měla knihovny zajímat, proč se speciálně nevěnovat jiným věkovým či sociálním skupinám čtenářů?

Na to velice dobře odpovídají dva články z časopisu *Duha*. První, „Vyšší věk a my“, má obecnější charakter a naučí nás, jak se dívat na stáří. Uvádí základní statistiky počtu seniorů v naší republice. Na stránkách Českého statistického úřadu lze však dohledat i údaje za Královéhradecký kraj, dokonce i za jednotlivá města v kraji. V roce 2016 žilo v tomto kraji 111 172 seniorů nad 65 let, což je 20,2 % z celkového počtu obyvatel Královéhradeckého kraje.

Kdy začíná stáří? To je individuální, jsme tak staří, jak se cítíme. Pro potřeby statistik začíná od 65 let věku. Při naději dožití 81,5 let u žen a 75,8 let u mužů, a pokud vezmeme v potaz, že v současnosti odcházejí do důchodu lidé narození v padesátých letech, jejichž důchodový věk začíná krátce po šedesátce, je to dlouhé období.

Senioři nejsou jedolitou skupinou. Výše zmíněný článek nabízí toto funkční členění seniorské populace: *elitní senioři* podávají výkony srovnatelné či lepší než jejich mladší kolegové jak v intelektuální oblasti, tak ve sportu a veřejném životě. *Aktivní, autonomní a soběstační senioři* žijí samostatným životem, mnozí pracují a jsou aktivní v různých rodinných, dobrovolnických či zájmových činnostech. Mezi *křehké, ohrožené či postižené omezením či ztrátou soběstačnosti* řadíme seniory, kteří potřebují různě intenzivní pomoc. Lidí vyššího věku přibývá, zvyšuje se i jejich význam pro společnost, na druhou stranu přibývají i jejich požadavky vůči společnosti. Senioři potřebují adekvátní zajištění péče o zdraví, pocit bezpečí a také se potřebují podílet na životě obcí i jiných komunit. Tím pádem se stávají velice zajímavou skupinou pro knihovny a knihovny se stávají zajímavou platformou pro aktivity seniorů. Jak píše ve svém článku Z. Houšková, knihovny mohou seniorům pomoci prožívat plnější život, podporovat jejich zájmy, zvyšovat jejich aktivitu a angažovanost. Starší lidé v nich mohou navazovat kontakty mezigenerační, ale i se svými vrstevníky, mohou získávat nové informace a poznatky, trávit zde volný čas, vzdělávat se, a v důsledku toho si posilovat sebevědomí.

Tak jako se knihovnický personál školí pro práci s dětmi či jinými skupinami osob, je nutné proškolit knihovníky v práci se seniory. Myslím si, že málokterá knihovna si dnes může dovolit specialistu na práci se seniory, ale v budoucnu počet těchto odborníků určitě vzroste.

Z. Houšková ve svém článku zveřejňuje hlavní zásady komunikace se seniory. Jsou natolik zásadní, že si dovolím citovat:

- *Respektovat vždy osobnost seniora a cílevědomě chránit jeho důstojnost.*
- *Věnovat klientovi dostatečnou pozornost a čas, v jednání vždy udržovat oční kontakt.*
- *Taktně ověřit možné komunikační bariéry (zrak, sluch...).*

- *Vnímat překážky v okolí (např. hluk...), snažit se je eliminovat, nebo vybrat jiný komunikační prostor; pro komunikaci umožnit pohodlnou pozici klienta (židle u pultu...).*
- *V případě potřeby mluvit pomalu, zřetelně, respektovat zpomalení komunikace.*
- *Ověřit si, zda klient porozuměl, resp. čemu porozuměl, v případě potřeby zopakovat.*
- *Jednat podle pravidel slušného společenského chování (a to i v případě, že klient tato pravidla nedodržuje).*
- *Jednat vždy s velkou mírou empatie, trpělivosti a respektu.*
- *Pomoc vždy nabídnout, ale nikdy nevnucovat.*
- *Důsledně se vyhýbat zdětinšťování.*

Stejně jako je pro mladého člověka obtížné zařadit se do pracovního procesu, není snadný ani přerod ekonomicky aktivního člověka v seniora. Mysleme i na lidi v preseniorském věku. Musí dostát požadavkům, které na ně klade jejich zaměstnání, mají strach, že mohou práci ztratit, a na druhé straně se neúprosně den za dnem řítí někam, kam někteří nechtějí, jiní se těší, ale ani jedni si to dost dobře nedovedou představit. I zde by mohly knihovny pomoci.

Přes aktivity Sekce 60+ Svazu knihovníků a informačních pracovníků^[1] a existenci metodické příručky pro práci se seniory^[2] nás na tomto poli čeká ještě velký kus práce.

Oba články vřele doporučuji k přečtení. Časopis Duha je přístupný online.

[1] <http://www.skipcr.cz/odborne-organy/60>

[2] MAZUROVÁ, Hana a Zlata HOUŠKOVÁ, ed. *Rovný přístup - knihovna přátelská k seniorům: metodická příručka pro práci knihoven se seniory*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2016, 87 s. ISBN 978-80-7050-674-5. Dostupné také z: http://www.skipcr.cz/dokumenty/rovny_pristup.pdf, <http://ipk.nkp.cz/docs/rovny-pristup-knihovna-pratelska-k-seniorum>